

Jak motywować dzieci i młodzież do nauki?

Nowe-stare pytanie: jak skutecznie motywować dzieci do nauki?

Czym jest motywacja?

Co rozumiemy poprzez pojęcie motywacji. Mądrych definicji jest wiele, ale sprowadźmy je do konkretów. Czym jest motywacja? Najprościej mówiąc, to **energia, wola do działania**. Motywacja to zespół czynności **pobudzających do** uczenia się. Budzenie chęci. Motywacja to stan, w którym chce nam się osiągać swój cel, chce nam się dążyć do realizacji zamierzeń, planów, marzeń, czyli chce nam się działać.

Gdy jesteś zmotywowany do czegoś, to czujesz sobie energię, która **ukierunkowana jest na dany cel**. Ale motywacja to nie tylko energia do działania, to **przede wszystkim wybór**, który podjęliśmy: ja chcę coś zrobić. „**Ja chcę**” jest kluczową składową motywacji. „**Ja chcę**” musi wypływać z nas samych, być integralną częścią nas. Nie możemy narzucić, ani tym bardziej wymusić od kogoś chcenia. Ale możemy stworzyć takie warunki, żeby drugiej osobie chciało się bardziej- lub mniej.

Jak rodzice powinni postępować, aby zachęcić dzieci do nauki?

➤ WSPIERAJ, ALE NIE WYRĘCZAJ.

Rodzice nie muszą na nowo uczyć się tego, co dziecko w szkole. Naukę pozostawmy dzieciom. **Rodzice mają wspierać**. Częstym problemem jest odrabianie prac domowych.

W procesie uczenia się ważną rolę odgrywa samokontrola wykonanej pracy. Chodzi w niej o to, aby dziecko samo odkryło swoje błędy i samo je poprawiło. **Należy dziecko przyzwyczajać do podejmowania wysiłku, do pokonywania trudności, wtedy uwierzy we własne możliwości.**

➤ MĄDRZE MOTYWUJ

W procesie szkolnego uczenia się motywacja odgrywa dużą rolę. Jest siłą pobudzającą do nauki, zdobywania wiedzy i rozszerzania własnych zainteresowań. **Od kar lepsze są nagrody**, ale stosowanie ich musi być ostrożne. Złotym środkiem jest **drobna nagroda**, np. w postaci uznania rodziców, pochwały. Dziecko będzie miało poczucie, że rodzice doceniają jego trud i wysiłek włożony w naukę.

➤ DOCENIAJ OSIĄGNIĘCIA DZIECKA

Warto rozróżnić tutaj dwa pojęcia: **osiągnięcia, a nie stopnie**. Często pytamy dziecko po powrocie ze szkoły: „Co dziś dostałeś?”, a powinniśmy zapytać: „**Czego się dziś nauczyłeś?**”. O ile łatwo jest doceniać osiągnięcia dziecka, które otrzymuje dobre stopnie, to gorzej jest z dzieckiem, które ma kłopoty w nauce. Warto się zastanowić, czy niepowodzenia w nauce nie są objawem konkretnej przyczyny. Jest różnica między dzieckiem, które nie chce się uczyć, a takim, które uczy się wolno i nie jest w stanie zrobić tego, co się od niego wymaga. W rozpoznaniu problemu może pomóc rozmowa z wychowawcą, pedagogiem szkolnym, a także badanie w Poradni Psychologiczno –Pedagogicznej.

➤ NIE POZWÓL DZIECKU, BY ŹLE MÓWIŁO O SOBIE

Często mamy okazję słyszeć, że dziecko źle mówi o sobie: „jestem głupi”, „nie dam rady”, „i tak mi się nie uda”. Są to głosy, które są wrogami sukcesu.

Czasem **nieświadomie nadajemy dziecku etykietę** i tak o nim mówimy: „ten nie jest zdolny, ten powolny, ten zapominalski”. Sprawiamy, że dziecko tak zaczyna myśleć o sobie. Opatrywanie dzieci etykietami ogranicza ich nadzieję, marzenia i możliwości.

Lęk przed niepowodzeniem powoduje u tych dzieci występowanie tendencji do rezygnacji, formułowanie niskich aspiracji i niskich oczekiwań oraz unikanie zadań, czy wręcz wagarowania.

➤ BUDUJ W DZIECKU POCZUCIE WŁASNEJ WARTOŚCI

Dziecko będzie myślało pozytywnie o sobie, gdy będzie miało **poczucie własnej wartości**. Rolą rodziców jest pomóc wykształcić w dziecku energię i inicjatywę, by zrekompensować poczucie niskiej wartości, by znaleźć sposób zrównoważenia swojej słabości, by dziecko myślało: „Może nie jestem najlepszym uczniem w klasie, ale za to najlepiej śpiewam, czy gram w piłkę”. Jest to szczególnie ważne w okresie dojrzewania, bo wówczas często jedynym źródłem poczucia własnej wartości jest akceptacja grupy rówieśniczej.

Wiara we własne możliwości może zaprowadzić na sam szczyt, a jej brak powoduje utratę mnóstwa fantastycznych okazji do nauki, zabawy, poznania ciekawych ludzi.

WSKAZÓWKI, KTÓRE MOŻEMY WYKORZYSTAĆ W PRACY Z WŁASNYM DZIECKIEM:

▶ Dostrzegaj sukcesy i starania dziecka.

Omawiając jego pracę, najpierw podkreśl dobre strony, wskazując nad czym mogło by jeszcze popracować. Czasami powstrzymaj się z oceną, zachęcaj do samooceny: „Nie jesteś zadowolony z efektów swojej pracy? Czy jest coś, co chciałbyś poprawić?”

▶ **Okazuj życzliwe zainteresowanie sprawami szkolnymi dziecka.** Zamiast wypytywać i kontrolować, raczej słuchaj uważnie i okaz zrozumienie dla jego uczuć.

▶ Gdy dziecko popadnie w kłopoty pamiętaj, że przede wszystkim to on ma problem. **Zamiast krytykować i oceniać – dodaj mu otuchy:** „Matematyki można się nauczyć, wierzę, że ty to potrafisz” i zachęcaj je do wyciągnięcia własnych wniosków: „Jak myślisz, dlaczego Ci nie poszło na tym sprawdzianie? Z czym masz kłopot? Czego potrzebujesz, żeby sobie z tym poradzić?”

▶ Jeśli widzisz, że sprawy dziecka idą źle, **nie wahaj się powiedzieć mu o tym, co cię martwi i czego od niego oczekujesz:** „Dowiedziałam się, że ostatnio przychodzisz do szkoły nieprzygotowany. Oczekuję, że będziesz odrabiał prace domowe i przygotowywał się do zajęć. Jeżeli czegoś nie rozumiesz, chętnie Ci pomogę.”

▶ Jeżeli dotychczas nadmiernie kontrolowałeś swoje dziecko – **oddaj mu odpowiedzialność za naukę.** Możesz zawrzeć z nim kontrakt: „Od dzisiaj nie będę naganiała Cię do lekcji. Jesteś już dojrzały i wierzę, że sam potrafisz zaplanować sobie pracę. Zawsze możesz liczyć na moją pomoc, a raz w tygodniu chciałabym, żebyś zdawał mi relację jak sobie radzisz i z czym miałeś trudność.” Gdy dziecko o czymś zapomni, **pozwól mu ponieść konsekwencje** i zachęć do wyciągnięcia wniosków.

▶ **Rozmawiaj z dzieckiem o jego zainteresowaniach, celach i planach na przyszłość.** Zadawaj pytania, które skłaniają do zastanowienia się nad znaczeniem wykształcenia: „Dlaczego wybierasz właśnie tę szkołę? Jakie możesz mieć korzyści jeśli ją skończysz? W jaki sposób zamierzasz osiągnąć swój cel np. zostać informatykiem? Co dla Ciebie w życiu jest ważne?”

▶ **Interesuj się tym, co wydarzyło się w szkole,** rozmawiaj o tym, czego dziecko się nauczyło.

▶ **Wdrażaj dziecko do systematyczności,** naucz dobrej organizacji pracy (odrabianie lekcji o tej samej porze, ale nie bezpośrednio przed lub po szkole) i zadbaj o odpowiednie miejsce do nauki (stały kącik do pracy).

▶ Pomagaj dziecku w odrabianiu lekcji i pokonywaniu trudności – nie oznacza to jednak, że masz wykonać zadanie za dziecko! Pomóż mu zrozumieć polecenie, zaplanujcie poszczególne etapy niezbędne do wykonania zadania, w razie potrzeby udziel wskazówek.

▶ **Unikaj atmosfery napięcia,** nie okazuj ciągłego niezadowolenia, lecz szukaj mocnych stron swojego dziecka i udzielaj mu wsparcia.

▶ **Chwal – za osiągnięcia, a także za włożony wysiłek.**

▶ **Nie porównuj dziecka** do rodzeństwa, kolegów, lecz do poprzedniego jego poziomu umiejętności – uświadamiasz mu w ten sposób postępy i motywujesz do dalszej pracy.

▶ W przypadku zniechęcenia dziecka lub doświadczenia przez nie porażki – **nie zaprzeczaj jego uczuciom** mówiąc, że nic się nie stało, lecz nazwij jego uczucia: „Widzę, że jest Ci bardzo smutno z tego powodu..., że jesteś rozczarowany..., że zadanie to sprawia Ci trudność”. Zachęć je do wymyślenia, jak można rozwiązać dany problem, zaproponuj własne pomysły i wspólnie zdecydуйте, które pomysły wydają się możliwe do zrealizowania.

Kluczem do sukcesu jest miłość i akceptacja!!!

Najważniejszą sprawą w zakresie motywowania dzieci do nauki jest ich akceptacja przez rodziców, bez względu nato, co dziecko robi czy jak się zachowuje. Dziecko, które wyrasta w atmosferze akceptacji, poczuciu, że jest kochane i szanowane, łatwiej przyjmie nasz punkt widzenia. Dziecko, który nabierze wiary i pewności siebie, łatwiej pokona problemy i chętniej będzie stawiało czoła przeciwnościom.

Typowe błędy, które popełniają rodzice:

▪ Nadmierna kontrola

„Muszę go cały czas pilnować, gdy tylko odejdę – od razu zajmuje się czymś innym, nigdy nie pamięta co jest zadane”. Rodzice dzwonią do nauczycieli i kolegów, pytając o prace domowe. W ten sposób przejmują kontrolę, pozbawiają dziecko odpowiedzialności i motywacji do nauki.

▪ Uczenie się za dziecko

Rodzice niezadowoleni z efektów nauki dziecka, sami biorą się do pracy. Sprawdzają zeszyty, przepisują od nowa fragmenty lub całe prace domowe, piszą za nie wypracowania, czytają lektury. Obawiają się, że dziecko samo sobie nie poradzi.

▪ Zbyt wysokie wymagania

„Moje dziecko jest strasznie nerwowe. Gdy coś mu nie wychodzi, płacze, rzuca zeszytami.”

Rodzic sprawdza pracę dziecka i podkreśla na czerwono popełnione błędy. Nie chwali za włożony w pracę wysiłek, ciekawą treść. Koncentrując się na błędach, odbiera dziecku satysfakcję z wykonanej pracy.

▪ Niewłaściwe motywowanie

Rodzice, w poczuciu własnej bezradności wobec szkolnych niepowodzeń dzieci, próbują wszystkiego, żeby je zachęcić do nauki: moralizują, straszą, zawstydzają, przekupują, wyznaczają kary. Z kolei dzieci, nie mając już nic do stracenia, podejmują walkę z rodzicami.

▪ Brak zainteresowania rodziców nauką dziecka

Rodzice, zapracowani i zmęczeni, nie mają czasu zajmować się sprawami szkolnymi dziecka. Uważają, że samo powinno dać sobie radę. Nie rozumieją, że dziecko potrzebuje pomocy. Dopiero, gdy dziecko wpada w duże kłopoty lub zaczyna wagarować – zaczynają szukać pomocy.

Kiedy brakuje czasu – brakuje też codziennych rozmów, przemyśleń, a także wzajemnego wsparcia i okazywania szacunku. Umykają uwadze rodziców zaniedbania np. przy odrabianiu prac domowych. Z drugiej strony często nie zauważają starań dziecka, które chce osiągnąć jak najlepsze wyniki. Wtedy jest ono przeświadczone, że wysiłek się nie oplaca.

Uczenie się jest aktywnością wpisaną w życie człowieka.

Aby przetrwać musimy oddychać, jeść, poruszać się i uczyć. Nasz mózg jest organem stworzonym do zdobywania wiedzy i rozwijania nowych umiejętności. Wiedzą o tym doskonale małe dzieci, dla których być oznacza uczyć się. Ciekawe światła, pełne energii, eksperymentujące i zadające mnóstwo pytań- chłoną wiedzę niczym gąbka wodę. Codzienna nauka, chociaż nie zawsze łatwa i przyjemna, dostarcza im mnóstwa radości i satysfakcji, motywując do kolejnych wyzwań